

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Национално тело за акредитацију
и проверу квалитета у високом
образовању
Комисија за акредитацију и проверу
квалитета

Број 612-00-00146/13/2019-03
Датум 14.02.2020. године
Булевар Михајла Пупина 2
Београд

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ПРИМЉЕНО: 27.02.2020.			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	405/М	/	/

На основу члана 21. став 1. тачка 1. и члана 23. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“ број 88/2017, 27/2018 – др. закон и 73/2018), Комисија за акредитацију и проверу квалитета, дана 14.02.2020. године, донела је

О Д Л У К У
о акредитацији студијског програма
мастер академских студија - Право

Утврђује се да **Универзитет у Београду – Правни факултет**, са седиштем у улици Булевар краља Александра број 67, Београд, ПИБ 101729152, Матични број 7032579, испуњава прописане стандарде за акредитацију студијског програма **мастер академских студија (МАС) – Право**, у оквиру поља друштвено - хуманистичких наука, за упис 500 (петстотина) студената у седишту установе.

Установе се обавезује да у року од 2 године обавесте Комисију за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању о унапређењу квалитета у складу са препорукама наведеним у образложењу ове одлуке.

На основу ове одлуке се издаје уверење о акредитацији студијског програма.

Образложење

Високошколска установа Универзитет у Београду – Правни факултет, са седиштем у улици Булевар краља Александра број 67, Београд је дана 21.06.2019. године поднела захтев за акредитацију студијског програма мастер академских студија – Право, под бројем 612-00-00146/2019-03.

Уз захтев за акредитацију, достављена је документација, која је прописана чланом 4. Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 13/2019).

На основу чл. 8. и 9. Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма, Комисија за акредитацију и проверу квалитета, образовала је поткомисију ради утврђивања чињеница од значаја за доношење одлуке о захтеву за акредитацију. Рецензентска комисија је посетила установу 18.09.2019. године.

Извештај рецензентске комисије о извршеној анализи достављене документације са оценом, Извештај поткомисије и предлог одлуке, достављени су Комисији за акредитацију и проверу квалитета.

Комисија за акредитацију и проверу квалитета, на седници одржаној 16.01.2020. године, утврдила је да су испуњени стандарди прописани Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма.

Анализом Извештаја рецензентске комисије (у даљем тексту Извештај), поткомисија за ДХ поље је утврдила да је Рецензентска комисија (у даљем тексту РК) поступила у складу са прописаним упутствима.

Анализа **Електронског формулара** - Рецензентска комисија детаљно је анализирала документацију коју је Установа доставила за акредитацију студијског програма МАС Право и сачинила прелиминарни извештај. Прелиминарни извештај је упућен Установи, након чега је Установа одговорила и доставила делимично кориговану и допуњену документацију за акредитацију студијског програма. Кориговани, односно коначни подаци приказани су у табели која је саставни део овог извештаја, док су и подаци из прелиминарне верзије извештаја приказани у тексту као део процедуре која је спроведена.

Укупан број ЕСПБ износи 60, што одговара једногодишњем студијском програму који се реализује током 2 семестра. У електронском формулару приказани су подаци за сваки модул и подмодул, укупно 23 колоне на страници Извештај, које нису могле бити унете у одговарајућу табелу овог Рецензентског извештаја, већ су наведени подаци из прве колоне, без подналова, уз претпоставку да су у њој дате средње вредности појединих параметара (броја часова активне наставе, или изборности; на пример). Фактор изборности у првобитно достављеној документацији био је преко 60%, а у накнадно достављеној документацији 33.33% према позицијама где студент бира предмете, односно 32.61% према додатним предметима које обезбеђује Установа. Расподела предмета по типовима не одступа значајно од препоручених процената (опште-образовни и теоријско-методолошки – око 30%, научно и стручно-апликативни – око 70%). Што се тиче броја часова активне наставе, на овом нивоу студија неопходно је да студент има највише 50% часова који се односе на студијско истраживачки рад и одбрану мастер рада (и тај услов је у првобитно достављеној документацији био задовољен кад је у питању број ЕСПБ, али не и часова наставе), зато што преостали часови треба да буду часови предавања, вежбе и други облици активне наставе. На овом мастер програму са више модула и подмодула, првобитно је број часова активне наставе био од 2.0 (2.05, 2.42) до 2.67 часова недељно, а коначно тај број износи 6.52 часова предавања и 6.52 часова вежби у првом семестру, односно 3.48 часова предавања и исто толико часова вежби у другом семестру, што у просеку даје 5 часова предавања и 5 часова вежби недељно или 10 часова активне наставе недељно на студијском програму, што је у складу са препорученим вредностима. Наставници запослени са 100% радног времена држе 80.58% наставе. Просечно и појединачно оптерећење наставника на студијском програму је у реду (просечно 3.29 часова недељно). Просечно оптерећење сарадника приказано у електронском обрасцу износи 0 часова, што би значило да сарадници нису ангажовани. У електронском обрасцу за студијски програм приказано је да је 18 сарадника запослено са 100% радног времена, тај податак се највероватније не односи на студијски програм, него на Установу. Завршни (мастер) рад је предвиђен и подаци који се односе на израду мастер рада су у реду, уз једну напомену, да је истраживачки рад означен као научно истраживачки рад, а за овај ниво студија користи се назив студијски истраживачки рад.

Закључак: Може се закључити да је Установа одговорила на примедбе и сугестије из прелиминарног извештаја Комисије.

Анализом **Уводне табеле** РК констатује:

Табела УВОД – Студијски програм, обухвата основне податке о студијском програму за које се тражи акредитација:

- 1) Податке о високошколској установи у којој се изводи студијски програм и назив студијског програма.
- 2) Образовно-научно/уметничко поље наведено у складу са Законом
- 3) Научна, стручна или уметничка област наведена у складу са листом области коју утврђује Национални савет.
- 4) Обим, врста и дужина студија у складу са Законом.
- 5) Назив дипломе наведен у складу са листом звања коју утврђује Национални савет

Уводна табела коју је Установа била доставила за студијски програм МАС Право била је уредно попуњена и садржала је све потребне елементе, једина недоумица односила се на број студената који се уписује на студијски програм на основу ранијег уверења о акредитацији. Студијски програм МАС Право изводи се на Правном факултету Универзитета у Београду, припада одговарајућем образовно-научном пољу (друштвено-хуманистичких наука) и области правних наука. Обим, врста и дужина студија усклађени су са Законом, а назив мастер правник у складу је са листом звања коју је утврдио Национални савет за високо образовање. Раније уверење о акредитацији студијског програма МАС Право (из 2014. године) налази се у прилозима који су дати у оквиру документације за акредитацију Установе, раније одобрени број студената је 500. Међутим, у оквиру документације која се налазила у прилогу стандарда Упис студената у првобитно достављеној документацији, уочено је да постоји извесно неслагање броја одобрених и студената који су уписани на мастер студије Факултета. Наиме, на четири акредитована мастер студијска програма одобрен је упис $500 + 10 + 60 + 50 = 620$ студената, а у текућој школској години на МАС Право уписано је 1262 студента (Табела 7.2). Приликом посете установи, Рецензентска комисија је добила појашњење да се број од 1262 студената односи на све студенте који су уписали МАС Право у текућој школској години. Према томе, број од 1262 студента односи се на студенте који су се први пут уписали на студијски програм, студенте који су обновили годину и студенте који су на основу личног захтева трећи пут уписали исту годину. Све то је и достављено у коригованој табели 7.2 (први пут уписани: 464, упис наредне године: 448, продужетак рока: 343, мировање: 7 студената).

Закључак: Може се закључити да Уводна табела садржи све тражене податке, као и да су сви подаци из Уводне табеле у реду.

Анализом Стандарда за акредитацију студијског програма се утврђује:

Стандард 1. Структура студијског програма

Према Упутствима за примену Стандарда 1. Сваки студијски програм мора да садржи следеће елементе, од којих је у тексту који следи анализиран сваки појединачно. Комисија констатује да је у уводној табели документације за акредитацију наведен назив студијског програма: Право. Међутим, у документу Стандард 1. нису експлицитно наведени назив и циљеви студијског програма. После посете установи и препорука Рецензентске комисије, достављен је допуњен документ Стандард 1. Комисија констатује да нови документ садржи назив и циљеве студијског програма. Назив студијског програма је Право. Циљеви студијског програма су: стицање свеобухватних и продубљених знања, која су непосредно и посредно повезана са знањима стеченим на основним академским студијама права; унапређење аналитичко-

критичког начина мишљења; усвајање високих стандарда професионалне етике. Врста студија и исход процеса учења: Високошколска установа је поднела захтев за акредитацију МАС, а као исход процеса учења наведено је да се мастер академске студије надовезују на програм основних академских студија права и обезбеђују додатна и продубљена знања и вештине које представљају основ за самостално, компетентно и савесно обављање правничке професије са високим професионалним моралом. Академски назив. У Уводној табели наведено је да се по успешном окончању мастер академских студија стиче диплома – мастер правник. У документу Стандард 1. није наведен академски назив који се стиче окончањем МАС. Увидом у сајт високошколске установе утврђено је да је на сајту наведено да се по окончању студија стиче академски назив мастер из одговарајуће уже научне области. Комисија констатује да подаци са сајта у погледу академског назива нису у складу са Правилником о Листи стручних, академских и научних назива (53/2017-100, 114/2017-38, 52/2018-123, 21/2019-302, 34/2019-185). У складу са наведеним Правилником академски назив је мастер правник. Увидом у Додатак дипломи (Прилог 4.1.) утврђено је да је у њему академски назив исправно наведен. Услови за упис на студијски програм. У документу Стандард 1. наведено је да право уписа имају кандидати који су завршили Правни факултет Универзитета у Београду или други правни или сродни факултет друштвено-хуманистичких наука у четворогодишњем трајању, односно који су у току претходног школовања остварили најмање 240 ЕСПБ (чл. 68 Статута Факултета). Услови за упис детаљно су регулисани у чл. 6-10 Правилника о мастер академским студијама, који се налази на сајту Факултета и доступан је јавности. У допуњеном документу Стандард 1. који је Факултет доставио после посете Рецензентске комисије, наведени су услови уписа на студијски програм. Листа обавезних и изборних студијских предмета, са оквирним садржајем. У документу Стандард 1. наводи се да се студијски програм одвија у оквиру изборних подручја – модула, који се организују за више сродних наставних предмета уже научне области. Студент може да се определи за један од следећих модула: Грађанскоправни модул, Пословноправни модул, Трговинскоправни модул, Правно-економски модул, Кривичноправни модул, Правно-историјски модул, Међународноправни модул, Јавноправни модул и Правнотеоријски модул. На образложени захтев кандидату се може, у одређеном року, дозволити промена модула или изборног предмета другом предметом са истог модула односно под-модула. Документ Стандард 1. не садржи листу обавезних и изборних предмета ни њихову спецификацију. Увидом у Књигу предмета (Прилог 8.2.) утврђено је да се сваки модул састоји од једног обавезног предмета који носи 20 ЕСПБ и под-модула, за који се студент опредељује, који садржи два изборна предмета, од којих сваки носи 10 ЕСПБ. За одговарајући модул студент се опредељује приликом уписа на студије, и ради успешног окончања студија треба да положи испите из обавезног предмета и изборних предмета изабраног модула, односно под-модула, чиме стиче 40 ЕСПБ (20 ЕСПБ обавезни предмет + 2*10 ЕСПБ изборни предмет □ 40 ЕСПБ). Комисија констатује да студент има могућност избора под-модула, али да су предмети о оквиру под-модула обавезни. Приликом посете установи Комисија је добила тражена појашњења у погледу изборности, те је утврђено да студенти могу да бирају модуле, као и предмете у оквиру њих. Увидом у Књигу предмета утврђено је да је приложен оквирни садржај сваког предмета. Надаље, увидом у Табелу 5.1. утврђен је распоред предмета по семестрима. У прелиминарном извештају је констатовано да се настава на обавезним предметима, који имају фонд од 30 часова изводи у првом семестру, док се настава у оквиру изабраног под-модула изводи у другом семестру. Сваки од предмета у оквиру под-модула има фонд од 15 часова, односно 1 час недељно. На основу допуњене и кориговане документације, односно коначних података утврђено је да студенти у првом семестру

имају 6.52 часова предавања и 6.52 часова вежби недељно, односно у другом семестру 3.48 часова предавања и исто толико часова вежби недељно, што у просеку даје 5 часова предавања и 5 часова вежби недељно или 10 часова активне наставе недељно на студијском програму, што је у складу са препорученим вредностима. За сваки од предмета утврђен је број ЕСПБ. Начин извођења студија и време потребно за извођење студија. У документу Стандард 1. нису наведени облици наставе у којима се студијски програм реализује. У прелиминарном извештају је на основу увида у Књигу предмета утврђено је да је предвиђена само теоријска настава. На основу кориговане документације констатује се да се на студијском програму реализују предавања и вежбе. МАС трају 1 академску годину (два семестра). Трајање МАС Право није наведено у Стандарду 1., него је утврђено увидом у Уводну табелу. Бодовна вредност сваког предмета исказана у складу са европским системом преноса бодова (ЕСПБ). Увидом у приложену Књигу предмета утврђено ја да је исказана бодовна вредност свих предмета. Бодовна вредност завршног рада на основним, специјалистичким и мастер академским студијама исказану у ЕСПБ бодовима. У документу Стандард 1. наведено је да мастер (завршни) рад треба да има оквирни обим 40-50 страна и да носи укупно 20 ЕСПБ, при чему научноистраживачки рад и припрема мастер рада носе 10 ЕСПБ, а одбрана мастер рада додатних 10 ЕСПБ. Насупрот подацима из документације, на сајту Факултета, као и у Стандардима за израду завршног (мастер) рада који су доступни на сајту, наведено је да завршни рад има 25-50 страна, што представља значајно одступање у погледу минималног броја страна завршног рада. После сугестија Комисије, Факултет је ажурирао интернет страницу и податке на сајту ускладио са подацима из документације

(<http://info.ius.bg.ac.rs/Mastermasterradovi/Standardi%20za%20izradu%20zavrsnog%20master%20rada.pdf?t=637050469526559453>). Предуслови за упис појединих предмета или групе предмета: Увидом у документацију утврђено је да се предмети који чине одређени модул могу слушати само ако је односни модул изабран. Начин избора предмета из других студијских програма. Увидом у документацију Комисија је утврдила да не постоји могућност избора предмета из других студијских програма. Услови за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних области студија. У документу Стандард 1. нису наведени услови за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних области студија. Друга питања од значаја за извођење студијског програма. У документу Стандард 1. нису наведена друга питања од значаја за извођење студијског програма.

Закључак: Комисија је утврдила да студијски програм садржи елементе предвиђене Законом о високом образовању и стандардима. Документу Стандард 1. додат је и Прилог 1.1. који представља Извод са сајта Правног факултета. Увидом у сајт факултета, Статут Факултета и Правилник о мастер академским студијама утврђено је су услови за упис прописани и доступни јавности.

Стандард 2. Сврха студијског програма

У документу Стандард 2. наведено је да је програм мастер академских студија Право оријентисан је ка учењу и развоју савремених научних знања и вештина неопходних за савесно, компетентно и професионално обављање правних послова, а да курикулум који се састоји од модула и под-модула омогућава стицање знања и компетенција потпуно квалификованог правника у различитим правним и сродним областима. Надаље, овај студијски програм усаглашен је са другим студијским програмима Правног факултета, чинећи са њима заокружену и складну целину. С једне стране, студентима који су завршили ОАС омогућава стицање продубљених знања и

способности за праћење и примену новина у струци, а са друге, студенти који су заинтересовани да касније nastave докторске академске студије могу током мастер академских студија започети оспособљавање за истраживачки рад.

Закључак: Студијски програм обезбеђује стицање компетенција за вршење правничких и других одговарајућих послова, као и за даље усавршавање како на Правном факултету Универзитета у Београду, тако и на другим правним факултетима у земљи и иностранству. Комисија налази да је сврха студијског програма МАС – Право дефинисана јасно и недвосмислено. Сврха студијског програма МАС је у складу са основним задацима и циљевима Правног факултета у Београду, одређеним општим актима Правног факултета, као и са циљевима високог образовања из чл. 3 Закона о високом образовању.

Стандард 3. Циљеви студијског програма

У документу Стандард 3. наведено је да је основни циљ студијског програма мастер академских студија да студенту омогући да прошири и продуби знања стечена на основним академским студијама, додатно развијајући критички начин мишљења и способности неопходне за компетентно и морално обављање правничке професије кроз интердисциплинарно изучавање правних феномена и овладавање методима сазнавања права и методима бављења правом у пракси на професионалан начин. За постизање компетенција и вештина које представљају циљ овог студијског програма користе се методи друштвених и, посебно, методи правних наука који треба да омогуће потпуно и правилно разумевање одређених правних феномена у ширем друштвеном, политичком, економском и историјском контексту (правно-догматски, правноисторијски, упоредни и други правни методи). Један од циљева мастер академских студија представља и развијање језичких, комуникацијских и других вештина неопходних за даље академске и професионалне активности студената. Потом, МАС афирмишу праћење и примену новина у правној струци. Документ Стандард 3. садржи Прилог 1.1. који представља извод са сајта Правног факултета. Увидом у Прилог 1.1. Комисија је утврдила да се на сајту Факултета налазе основне информације у вези са МАС, конкурсом, наставом, оцењивањем, завршним радом и друге релевантне информације.

Закључак: Комисија констатује да су циљеви студијског програма МАС Право јасно формулисани. У приложеној документацији су на јасан и конкретан начин наведене компетенције и вештине које ће студенти стећи по успешно окончаним ОАС.

Стандард 4. Компетенције дипломираних студената

У документу Стандард 4. наведено је да ће успешним савладавањем МАС студент допунити и продубити знања стечена на основним академским студијама права, развијајући критички начин мишљења који је неопходан за правничку професију; темељно упознати институте и начела правних и других научних дисциплина из курикулума студијског програма, чиме се обезбеђује потпуно и правилно разумевање релевантних правних феномена у ширем друштвеном, економском и политичком контексту; бити у прилици да овлада методима сазнавања права (теоријски методи у најширем смислу) и методима бављења правом у пракси (при стварању и примени права); развити критички приступ према постојећим домаћим и упоредним решењима у гранама права које су предмет научних дисциплина из курикулума студијског програма, уз истовремено оспособљавање за преиспитивање адекватности појединих правних решења и могућих начина за превазилажење недоследног или непотпуног регулисања; имати могућност да савлада низ вештина неопходних за компетентно и савесно обављање правничке професије; бити оспособљен за примену стечених знања у

тужилаштву и јавном правобранилаштву, као и других занимања; развити способност да на јасан и недвосмислен начин преноси стечена знања стручној и научној јавности; бити оспособљен за праћење и примену новина у правној струци; бити оспособљен за употребу информационо-комуникационих технологија у овладавању знањем из правне и сродних области; бити оспособљен да настави усавршавање и стицање нових знања кроз даље школовање, посебно на докторским студијама. У документу Стандард 4. нису раздвојене и посебно побројане опште и предметно специфичне компетенције. У складу са препорукама Рецензентске комисије достављена је допуњена документација. Комисија констатује да су у документу Стандард 1. наведене следеће опште и предметно специфичне компетенције које студенти стичу завршетком студијског програма, као и исходи учења. Савладавањем програма МАС Право студент ће стећи следеће опште компетенције: даље ће развити аналитички, синтетички, критички и самокритички начин размишљања, истраживачко и иновативно деловање и емпиријско поступање; унапредиће социјалне и стручне вештине и на тај начин побољшати свој положај на микро и макро социјалном нивоу; доприносиће личним примером подизању стандарда професионалне етичности. Предметно специфичне компетенције које се стичу завршетком студијског програма су: продубљена знања стечена на основним академским студијама права, применом широке лепезе адекватних метода; темељно упознавање института и начела правних и других сродних научних дисциплина из курикулума студијског програма, чиме се обезбеђује потпуно и правилно разумевање релевантних правних феномена у ширем друштвеном, економском и политичком контексту; развијање критичког приступа према постојећим домаћим и упоредним решењима у гранама права које су предмет научних дисциплина из курикулума студијског програма, уз истовремено оспособљавање за преиспитивање адекватности појединих правних решења и могућих начина за превазилажење недоследног или непотпуног регулисања; савладавање низа вештина неопходних за компетентно и савесно обављање правничке професије; оспособљавање за примену стечених знања у пракси и обављање правних послова у привреди, управи, судству, адвокатури, јавном тужилаштву и јавном правобранилаштву, као и других занимања; развијање способности да на јасан и недвосмислен начин преноси стечена знања стручној и научној јавности; оспособљавање за праћење и примену новина у правној струци; оспособљавање за употребу информационо-комуникационих технологија у овладавању знањем из правне и сродних области; оспособљавање за наставак усавршавања и стицања нових знања кроз даље школовање, посебно на докторским студијама. Исход студијског програма је подизање нивоа квалитета и квантитета стручног знања, које је неопходно за адекватну и продуктивну практичну и теоријску примену. МАС се надовезују на програм основних академских студија права и обезбеђују додатна и продубљена знања и вештине које представљају основ за самостално, компетентно и савесно обављање правничке професије са високим професионалним моралом. Додатак дипломи. Саставни део документа Стандард 4. чини и Прилог 4.1. Додатак дипломи, који има обим од 7 страна. У додатку дипломи су наведени следећи подаци: подаци о имаоцу дипломе, подаци о стеченој дипломи, подаци о врсти и нивоу студија, подаци о садржају и постигнутим резултатима (са навођењем оцена из сваког положеног предмета), подаци о намени стеченог назива, додатне информације, овера додатка дипломи и подаци о систему високог образовања у Републици Србији.

Закључак: Компетенције које су наведене у документу Стандард 4. су у складу са садржајем и исходима предмета из Књиге предмета. Комисија констатује да су у документу Стандард 4. наведене како опште, тако и предметно специфичне компетенције које студенти стичу по завршетку МАС Право. У документу Стандард 4.

наведени су исходи учења. Надаље, услови и поступци неопходни за завршавање студија и добијање дипломе по завршетку МАС дефинисани су Правилником о мастер академским студијама и Стандардима за израду завршног (мастер) рада и учињени су доступним јавности будући да се налазе на сајту Факултета. Додатак дипломи је приложен у документу Стандард 4. Подаци наведени у Додатку дипломи су у складу са поднетом документацијом за акредитацију и релевантним прописима.

Стандард 5. Курикулум

У Курикулуму студијског програма МАС Право дат је распоред предмета по семестрима, фонд часова и број ЕСПБ, као и опис предмета са називом, типом предмета и семестром студија. Иако је у опису стандарда 5 наведено да програм има 9 модула, од којих неки имају подмодуле, Табела 5.1 у првобитно достављеној документацији за акредитацију није садржала попис модула и подмодула, а у електронском обрасцу за студијски програм (страница Структура програма) било је приказано 11 модула, и то: 1. Грађанско-правни модул са 4 подмодула (Имовинско-правни I, Имовинско-правни II, Наследно-правни и Права детета), 2. Пословно-правни модул са 3 подмодула (Право привредних друштава, Право интелектуалне својине, Међународно пословно право), 3. Трговинско-правни модул, 4. Кривично-правни модул, 5. Малолетничко кривично право модул, 6. Сузбијање организованог криминалитета, тероризма, корупције модул, 7. Правно-историјски модул са 3 подмодула (Романистички, Компаративно-историјски и Државно-историјски), 8. Међународно-правни модул, 9. Јавно-правни модул са 4 подмодула (Радно право и социјално право, Уставно-правни, Управно-правни и Еколошко-правни), 10. Правно-економски модул и 11. Правно-теоријски модул са 3 подмодула (Теоријско-правни, Социолошко-правни и филозофско-правни) што даје укупно 23 могућности за постдипломско усавршавање на мастер академским студијама Право Правног факултета Универзитета у Београду. Усмерење према појединим модулима/подмодулима праћено је адекватним избором предмета који дају складне целине. Завршни мастер рад на овом студијском програму је предвиђен, и он се састоји из два дела: истраживачког (студијског истраживачког) рада и писања и одбране мастер рада. У Књизи предмета, наведено је име наставника, циљ курса са очекиваним исходима, знањима и компетенцијама, садржај предмета, препоручена литература, методе извођења наставе, начин провере знања и оцењивања. Предуслови за похађање предмета углавном нису дефинисани. Расподела поена између предиспитних обавеза и завршног испита у првобитно достављеној документацији углавном је била у реду, и код већине предмета завршни испит носио је 60 поена, али на неколико предмета није била у складу са препорученим вредностима (од 30 до 70 поена). У допуњеној и делимично коригованој документацији коју је Установа доставила у одговору на прелиминарни извештај поени који се односе на предиспитне обавезе и завршни испит усклађени су са препорученим.

С обзиром на то да је у прелиминарном извештају Установи препоручено да употпуни документацију и достави списак модула и подмодула, Установа је на то одговорила и списак модула и подмодула прикључила испод блок табеле 5.1. Поред тога, кориговани су поени који се односе на предиспитне обавезе и завршни испит, те Рецензентска комисија **закључује** да су сви елементи који се односе на Стандард 5. Курикулум у складу са препорукама стандарда.

Стандард 6. Квалитет, савременост и међународна усаглашеност студијског програма

Увидом у приложени материјал може се закључити да је реч о савременом студијском програму који студентима пружа најновија научна и стручна знања која су у складу са

степеном развоја правних наука у европском и светском образовном простору. Студијски програм је целовит и свеобухватан што се да утврдити на основу листе и распореда предмета као и њихових садржаја. Обезбеђена је и усаглашеност овог са осталим студијским програмима установе. Може се констатовати да је уложен значајан напор у развој и усавршавање овог студијског програма што за резултат има квалитетан студијски програм усаглашен са великим бројем студијских програма у области права на истакнутим европским и светским универзитетима. Програм мастер студија права усаглашен је, између осталог, са следећим програмима европског образовног простора:

- Universite de Strasbourg, Faculte de Droit des Sciences Politiques et de Gestion (Master Droit) <http://www.unistra.fr/index.php?id=27486>
- Kent Law School – Postgraduate Modules <https://www.kent.ac.uk/courses/postgraduate/142/law>
- Universiteit Leiden (Холандија) <https://www.universiteitleiden.nl/en/education/study-programmes?pageNumber=1&education=&type=master&interest=law+economics+and+governance>
- Faculty of Law University College – London <https://www.ucl.ac.uk/laws/study/llm-master-laws>

Закључак: Достављена је документација о најмање три акредитована инострана програма, са којим је програм усклађен и доступна је на интернету.

Стандард 7. Упис студената

У прелиминарном извештају Рецензентска комисија је констатовала следеће. Прилог 7.1. Конкурс за упис студената садржи информације о томе ко и под којим условима може да се упише на мастер академске студије, одређује број места за буџетске и самофинансирајуће студенте, поставља параметре за рангирање кандидата, даје информације о пријави на конкурс, потребној документацији и датумима уписа, као и информације о трошковима уписа буџетских студената и висину школарине за студенте који се сами финансирају. Прилог 7.2. Решење о именовању комисије за пријем студената садржи Одлуку о именовању комисије за упис у школској 2018/2019. и списак чланова комисије. Прилог 7.3. Услови уписа студената (извод из Статута - чл. 67 и 68 Статута Правног факултета). Услови за упис студената регулисани су у Статуту Факултета, у члановима 67. и 68. Члан 67 –Услови за упис наредне године одређује на који начин одабир предмета врше буџетски и самофинансирајући студенти како би стекли потребан број ЕСПБ. Члан 68 –Услови и мерила за упис на мастер академске студије набраја ко и под којим условима може да се упише на мастер академске студије Правног факултета Универзитета у Београду, даје критеријуме за рангирање кандидата на листи. Прилог садржи и Извод из правилника о мастер академским студијама у којем се одређује избор и задаци управника мастер студија, ближе се одређују правила о томе које услове кандидати морају испуњавати да би се уписали на мастер академске студије и одређује правила о редоследу кандидата. У Одлуци о прецизирању услова за упис на мастер академске студије одређено је који кандидати се могу уписати на мастер студије безусловно, а за остале су одређени допунски испити које је потребно да положе у зависности од одабраног модула; одређује се статус завршених приватних правних и економских факултета и утврђује да у случају већег броја пријављених кандидата од капацитета, Факултет може организовати пријемни испит. Одлука о упису на мастер академске студије кандидата који нису завршили Правни факултет Универзитета у Београду садржи списак факултета чији дипломирани студенти не могу да упишу мастер студије на Правном факултету Универзитета у Београду, као и списак условних предмета које полажу кандидати који након завршених сродних факултета друштвено –

хуманистичких наука уписују мастер студија на ПФУБГ. У прилогу је дато и Обавештење о условним предметима које полажу дипломирани студенти Правног факултета Универзитета Унион и Правног факултета „Слобомир П“ Универзитета. У оквиру Стандарда 7 приложене су и две табеле: Табела 7.1. Преглед броја студената који су уписани на студијски програм у текућој и претходне две године садржи просечну оцену уписаних кандидата у школској 2018/19, 2017/18. и 2016/17. као и број студената који је планиран да се упише у наредну школску годину, а Табела 7.2. Преглед броја студената који су уписани на студијски програм по годинама студија у текућој школској години садржи број студената који су уписани у прву годину мастер академских студија. У допуњеној документацији установа је доставила измењену Табелу 7.1.

Закључак: Након анализе прилога 7.1, 7.2 и 7.3 Комисија констатује да Факултет испуњава услове у погледу планираног броја студената и способности кандидата за упис на мастер академске студије овог факултета, те да у Прилогу 7.3 детаљно разрађује услове за упис. У оквиру приложене Табеле 7.1 види се број студената који су уписани на одређени студијски програм у текућој и претходне две године, као и број студената који је планиран да се упише у наредну школску годину. Током посете Правном факултету Универзитета у Београду, Комисија је указала на уочене пропусте, те је том приликом констатовано да је реч о грешкама техничког карактера, а које је Правни факултет Универзитета у Београду отклонио благовремено. Комисија на основу накнадно достављене документације констатује да је Стандард 7 у целости обрађен у складу са захтевима овог стандарда

Стандард 8. Оцењивање и напредовање студената

У прелиминарном извештају Комисија је констатовала да су уз документ Стандард 8. приложени следећи прилози и табеле. Прилог 8.2. Књига предмета, у документацији и на сајту институције, садржи списак свих предмета (обавезних и изборних) који се изучавају на мастер академским студијама, као и спецификацију за сваки предмет засебно: назив предмета, имена предметних наставника, статус предмета, циљ, исход, садржај, литературу (обавезну и допунску), број часова наставе и оцењивање. Табела 8.1. Збирна листа поена по предметима које студент стиче кроз рад у настави и полагањем предиспитних обавеза као и на испиту садржи списак свих предмета на мастер академским студијама са поенима које студенти могу остварити током наставе, кроз предиспитне обавезе и на завршном испиту. Рецензентска комисија је у прелиминарном извештају констатовала да је на предмету Компанијско право Европске Уније могуће је остварити више поена од максималних 100 (10+20+80=110). Током посете је установљено да је реч о грешци техничког карактера, која је у накнадно достављеној документацији исправљена. Табела 8.2. Статистички подаци о напредовању студената на студијском програму садржи укупан број студената уписаних на мастер студије, број оних који су одустали од студирања, број оних који су прешли у наредну годину и број оних који су пали годину, као и просечну оцену на испитима. У прелиминарном извештају је констатовано да према Прилогу 8.2 не испуњавају сви предмети услов прописан Законом о високом образовању у погледу стицања минималног, односно максималног броја поена који се стичу у предиспитним обавезама. То су следећи предмети: Стечајно право, Компанијско право Европске Уније, Трговинскоправни послови, Англосаксонско уговорно право, Берзански послови (код ових предмета могуће је стећи 20 поена у предиспитним обавезама, а законски минимум је 30); Саобраћајно право (у предиспитним обавезама је могуће стећи само 10 поена), док у Књизи предмета нема података о оцењивању предмета Међународно јавно право. Такође, утврђено је да постоји неслагање између стицања поена у Прилогу

8.2 и Табели 8.1 (у свим набројаним предметима нису се поклапали поени које је могуће стећи у предиспитним обавезама, односно на испиту). У прелиминарном извештају је Рецензентска комисија навела да је потребно исправити Књигу предмета тако да сви предмети у погледу оцењивања испуњавају услов прописан Законом о високом образовању у погледу стицања минималног, односно максималног броја поена у предиспитним обавезама, а затим Табелу 8.1 ускладити са Књигом предмета. Током посете, Комисија је указала на овај пропуст, те сугерисала Факултету да у остављеном року отклони недостатке и достави исправљену Књигу предмета. Након увида у накнадно достављену документацију, Комисија констатује да је Књига предмета исправљена у складу са захтевима, те да се Табела 8.1 и Прилог 8.2 подударају. Анализом Табеле 8.2 може се констатовати да је пролазност студената задовољавајућа. Међутим, према Табели 8.2 уписаних студената у 2017/18. години има 1303, одусталих 138, док је 800 студената који су прешли у наредну годину, а према Табели 8.2 палих нема, поставља се питање какав је статус 365 студената који нису сврстани ни у једну од ових категорија, нити се у Табели 8.2 спомињу. Током посете је установљено да је реч о категорији студената који су завршили студијски програм, те је та категорија у накнадно достављеној документацији додата, а Табела 8.2 је достављена измењена у односу на првобитну документацију и сада су подаци унутар ње усклађени, изузев што је начињен пропуст те су у последњој колони остављени подаци из старе табеле.

Закључак: Комисија после посете и увида у накнадно достављену документацију констатује да је Факултет усвојио предочено, те да су испуњени сви захтеви предвиђени Стандардом 8.

Стандард 9. Наставно особље

На основу увида у приложену документацију констатовано је да број наставника одговара потребама студијског програма који се реализује и довољан је да покрије предвиђени број часова активне наставе. На студијском програму ангажовано је 86 наставника који су запослени са пуним радним временом. Увидом у приложену документацију Комисија је констатовала да 25 наставника ангажованих на студијском програму има оптерећење изнад 12 часова активне наставе недељно на свим студијским програмима установе, односно на свим ВШУ у Србији. Реч је следећим наставницима: проф.др Бојан Милисављевић (12.04), проф.др Војислав Станимировић (12.07), проф.др Игор Милинковић (12.14), проф.др Мирјана Радовић (12.21), проф.др Дејан Ђурђевић (12.22), проф.др Марија Караникић Мирић (12.30), проф.др Милош Живковић (12.33), проф. др Марија Драшкић (12.33), доц.др Ивана Марковић (12.35), проф.др Душан Поповић (12.44), доц.др Вања Бајовић (12.44), проф.др Александар Гајић (12.51), проф.др Ивана Крстић (12.56), доц.др Вук Цуцућ (12.72), проф.др Љубинка Ковачевић (12.80), проф.др Милан Шкулић (12.81), проф.др Горан Илић (13.04), проф.др Наташа Делић (13.07), проф.др Зоран Томић (13.22), Марко Ђурђевић (13.33), доц.др Иван Ђокић (13.54), проф.др Добросав Миловановић (13.59), проф.др Небојша Јовановић (13.94), проф.др Дарко Радић (13.97) и проф.др Раденко Јотановић (13.97). Наставници са пуним радним временом, према коригованом електронском формулару реализују 80,58% наставе на студијском програму, а према првобитној документацији је то било 99,53%. Према ажурираном електронском обрасцу и пратећој документацији, на основу Споразума о сарадњи и списка наставника који испуњавају услове за ангажовање, уз доказ о стручним компетенцијама који је доставио Правни факултет Универзитета у Бањој Луци (прилози у документацији за високошколску установу), на студијском програму ангажовано је и 13 професора са Правног факултета у Бањој Луци, са којима Установа закључује уговоре о ауторском делу. Поред њих, у складу са Законом, ангажовано је и пет наставника који су у пензији, шест лица која имају научна звања,

као и три наставника са универзитета Тор Вергата, али се за последње не поклапају подаци у електронском формулару и пратећој документацији.

У прелиминарном извештају је Рецензентска комисија констатовала да су поводом статуса неколицине наставника потребна додатна појашњења. Уговор о раду доц.др Бојана Спаића је, према приложеној документацији, истекао 9. јула 2019. (оптерећење на МАСП 0,35), али није приложено ништа од документације из које би се видело да је поступак избора у току, а доц.др Милошу Јовановићу је трајање Уговора о раду продужено од 26. фебруара 2019. до 14. марта 2020, али се из приложене документације не може утврдити по ком основу (оптерећење на МАСП 0,13). Ови недостаци су у међувремену отклоњени. Наставник проф.др Драган Симеуновић који је приказан као наставник у допунском раду, не налази се у књизи наставника, није доступна никаква пратећа документација. Уочено је да се у електронском формулару налази и одређени број наставника који су у пензији. Увидом у накнадно достављену и кориговану документацију утврђено је да се проф.др Драган Симеуновић више не налази у електронском обрасцу, а за наставнике који су у пензији формирана је одређена документација. Такође, податак о проценату њиховог запослења у установи, који је према електронском формулару био 100%, коригован је и сада је 33,33%. На наведеном студијском програму, у првобитно достављеној документацији није било наведено извођење вежби као облик наставе, те није било потребно ангажовање сарадника. Према измењеној документацији предвиђене су вежбе као облик активне наставе, али вежбе изводе наставници.

Квалификације наставног особља усклађене су са нивоом њихових задужења, што је документовано одговарајућим референцама и подацима који су доступни јавности и то је највећи квалитет установе по коме се издваја у односу на све правне факултете у региону.

Величина групе за предавања одговара нормативима Стандарда.

Самовредновање - Стандард 7. Услови и поступак за избор наставника и сарадника, у складу са Стандардом, утврђени су унапред, јавни су и доступни оцени јавности. Закон о високом образовању и општи акти Факултета и Универзитета, који регулишу ове поступке, налазе се на сајтовима Факултета и Универзитета. У изборном поступку обезбеђена је јавност, а извештаји компетентних комисија подложни су критичкој оцени опште и стручне јавности. Слобода дискусије која је обезбеђена на Изборном већу додатни је гарант квалитета изборног поступка. Увидом у одговарајуће фазе поступка избора и пратећу документацију која је доступна на сајту Универзитета и Факултета потврђује се констатација из Извештаја о самовредновању да установа поштује захтеве овог Стандарда. У циљу усавршавања млађег кадра на универзитетима у иностранству, што Управа подржава, веома значајна била би реализација амбициозних планова за улазак у мрежу академске размене професора и студената у оквиру Еразмус Мундус и других програма који функционишу на Универзитету, а до сада су недовољно искоришћени.

Закључак: У циљу подизања квалитета наставног процеса пожељно је радити на јачању кадровских ресурса, а поред одређеног броја наставника акценат треба ставити на повећање броја сарадника.

Стандард 10. Организациона и материјална средства

Анализом расположивих доступних докумената и датих података у њима утврђено је следеће:

1. Факултет је поднео Захтев за поновну акредитацију, образовно-научно подручје друштвено хуманистичке науке, студијски програм Мастер студије-право (II степен), ЕСПБ 60, трајање 1 школска године-2 семестара, за укупно 500 студената (поновна акредитација). Правни факултет је приложио сва неопходна правна акта за поновну акредитацију студијског програма, које има ова високошколска установа (Прилози: 1-11).

2. Факултет је обезбедио адекватан сопствени простор у складу са стандардом за извођење наставе студијског програма мастер студије-право (II степен), ЕСПБ 60, поље друштвено-хуманистичке науке, у згради која јој је дата на коришћење од стране државе, а налази се у Београду, Булевар Краља Александра бр. 67. (Прилог 9.1. Доказ о власништву, Прилог 10.1. Доказ о власништву).

3. Бруто површина са којом Факултет располаже је 15.749,90 м², који се састоји од: суутерена 867 м², сутерена 3.487,50 м², приземља 3.429,00 м², први спрат 3.340,00 м², други спрат 1.539,00 м², поткровље 3.078,00 м² (Прилог 9.3. Подаци о површини објекта факултета). У просеку на сваког студента отпада 2,322 м², које се добило тако што се укупна бруто површине простора са којим Факултет располаже је 15.749,90 м², поделила са укупним бројем студената који је акредитован и који би требао поновно да се акредитује 6780. Факултет има 166 просторија са укупно 7.601,29 м², које се састоје од: 1) обезбеђеног одговарајућег простора за рад наставника и сарадника: 99 наставничких кабинета са 126 места на простору од 1710,45 м², наставнички клуб са 35 места на 52,07 м², секретаријат са 26 места на 193,58 м², 4 просторије за студентски парламент са 13 места на 55,91 м², што укупно чини 2214,14 м²; 2) простор за извођење наставе: 10 слушаоница и амфитеатара са 2379 места на 1734,52 м², 11 учионица са 605 места на 635,07 м², 2 студентско рачунарске учионице са 76 места на 100,64 м², 3 компјутерске лабораторије са 12 места на 44,50 м², 2 радионице на 82,77 м², 2 сале са 180 места на 240,01 м², књижара са 27,28 м², фотокопирница са 30,35 м² и продавница сувенира на 23,98 м², што укупно чини 2.919,12 м², 3) простор библиотеке, који чини: 11 канцеларија са 260,62 м², 4 читаонице са 538 места на 787,69 м², магацини за књиге на 968,12 м², 7 помоћних просторија на 451,60 м², што укупно чини 2.468,03 м². (Табела: 10.1. Листа просторија са површином у високошколској установи у којој се изводи настава на студијском програму, Табела 9.1. Листа просторија са површином).

4. Факултет обезбеђује доступност највећим електронским базама података (међународним и домаћим) за потребе студената (Patragraf Lex, Cobiss, Kobson и др.). Факултет је претплаћен на водеће базе електронских часописа и судске праксе као што је нпр. Kluwer arbitration. Компјуторски систем којим располаже библиотека, омогућава електронско претраживање фондова факултетске и др. Библиотека Србије, али и приступ иностраним електронским сервисима за претраживање стручних и научних часописа у пуном тексту (Kobson, Kluwer arbitration). Тиме су студентима мастер студија обезбеђени услови који су потребни за студирање и квалитетан научно-истраживачки рад и израду мастер рада. (Прилог 6.1., 6.2., 6.3.)

5. Библиотека Факултета је научноистраживачка организациона јединица Факултета и организована је у складу са Статутом факултета, Законом о библиотечко-информационој делатности и Правилником о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности. Факултет обезбеђује адекватан библиотечки фонд заснован на страном и домаћој литератури. Обезбеђује приступ највећим електронским сервисима од 35.000 наслова страних научних часописа и 160.000 наслова књига обухваћених KOBSON. Библиотека Факултета је једна од најстаријих високошколских библиотека у земљи са највећим библиотечким фондом на овим

просторима. Укупан број библиотечких јединица из области из које се изводи наставни процес (база електронских јединица) је 525.769 јединица и од тога фонд библиотеке располаже са укупно 159.147 књига (102.458 наслова књига), 2.762 наслова часописа (35.159 годишњих часописа у 359.643 свезака часописа), уџбеника 6979. (Табела 10.1. Збирни преглед броја библиотечких јединица). Библиотека располаже и са фондом од 3461 електронских публикација (508 домаћих наслова, 1271 страни наслов, 1682 мастер рада). Размена публикација се одвија са 117 институција, 61 земљом у региону и 56 у иностранству. (Прилог 10.1. Извод из библиотечке књиге инвентара). Фонд референтне збирке садржи око 600 енциклопедија, лексикона, речника, приручника и других издања. Библиотечки фонд има више од 30.000 корисника. Вредност библиотечког фонда износи 128.865.978, 63 РСД. (Прилог 10.1. Извод из библиотечке књиге инвентара). Библиотека је смештена у сутерену Факултета и простире се на површини од 2.468,03 м² и то: 1) библиотечки депо (магацин за књиге) има укупно 968,12 м² и састоји се од: магацина 1 површине 138,94 м², магацина 2 површине 320,00 м², магацина 3 површине 284,79 м², магацина 4 површине 224,39 м². (Прилог 9.3. Подаци о површини објекта факултета). 2) простор читаонице састоји се од две читаонице: студентску (са 4 сале са 400 места за учење на око 787,69 м²) и за наставнике и докторанте, 3) канцеларије за потребе библиотеке простору се на простору од 260,62 м², 4) помоћне просторије укупне површине 451,60 м². Библиотека је доступна и другим корисницима. Пружање услуга корисницима одвија се у корисничкој читаоници која има 75 места са компјутерским прикључцима. Библиотеку користи око 8.000 студената. (Прилог 10.1. Извод из библиотечке књиге инвентара). Факултет обезбеђује студентима библиотеку опремљену потребним бројем библиотечких јединица као и опремом за рад и систематично прати, оцењује и унапређује структуру и обим библиотечког фонда. (Прилог: 10.36. Прилог о библиотечким ресурсима). Укупан број уџбеника доступних на студијском програму мастер студије-право (II степен), ЕСПБ 60, је 157 (Табела 10.4. Листа уџбеника доступна студентима на студијском програму). Укупан број библиотечких јединица релевантних за студијски програм мастер студије-право (II степен), ЕСПБ 60 је 130 (Табела: 10.3. Листа библиотечких јединица релевантних за студијски програм).

6. Предмети су углавном покривени уџбеничком литературом која је доступна студентима (издато је 64 издања уџбеника). Укупан број уџбеника је 78, а монографија 270 што је укупно 357 до 2019, са укупним број од 107 наставника. (Прилози: 9.2. и 9.3. Уџбеници и монографије са факултета). Уџбеници се добијају у оквиру школовања од факултета, могу се купити у књижари факултета. Библиотека располаже са довољним бројем уџбеника, као и литературом неопходном за спремање испита. Недостају уџбеници за неке предмете, посебно за опционе, а неке треба иновирати као нпр. Стварно право. Недостатак је покривен одговарајућим литературом која је доступна студентима (Табела 10.5. Покривеност обавезних предмета литературом (књигама, збиркама, практикумима), која се налази у библиотеци или је има у продаји. Сва обезбеђена литература довољна је за нормално одвијање наставног процеса. Факултет има усвојен Правилник о уџбеницима који је усвојило Научно-наставно веће факултета, 8.10.2007, а којим је на детаљан начин регулисани стандарди везани за обезбеђивање и проверу квалитета уџбеника, наставног и испитног материјала (Прилог: 11.3. Правилник о уџбеницима).

7. Факултет обезбеђује сву потребну техничку опрему за извођење наставе. Факултет има Рачунско-информативни центар, који има статус самосталне научно-истраживачке организационе јединице факултета, која се састоји од две научно-истраживачке и једне наставно-истраживачке јединице: Рачунарске лабораторије, Рачунско-информативног

центра за аутоматску обраду података и Студентске рачунарске лабораторије. Факултет поседује опрему која се користи у научном процесу: процесу: 215 рачунар, 7 лаптопа, 6 штампача, 19 пројектора 1 камера, 3 ТВ, 1 видеорекодер, опрему за симултано превођење, 1 скенер, 100 детектора за откривање бубица (Табела: 10.2. Листа опреме за извођење студијског програма, Табела: 9.2. Листа вредније опреме која се користи у наставном процесу). Факултет поседује адекватну и савремену техничку, лабораторијску и другу специфичну опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе. Располаже са задовољавајућим информатичким ресурсима: 2 учионице/лабораторије, 116 рачунара, 12 сервера, 19 видео бимова. Опрема која се користи у научно-истраживачком раду је задовољавајућа. (Табела. 9.2. Попис информатичких ресурса). Коначно, на Факултету постоји адекватна и савремена техничка, лабораторијска и друга специфична опрема која обезбеђује квалитетно извођење наставе на студијском програму. Студентска компјутерска лабораторија има 44 рачунара, стално доступни студентима, који су умрежени и имају приступ интернет, правничкој бази података. У просторијама библиотеке има преко 120 прикључних места за лаптоп рачунаре студената. Студенти имају на располагању и 25 рачунара намењених искључиво претраживању библиотечког фонда, као и додатних 5 рачунара и штампачи који су на располагању особљу које се стара о одржавању рачунарске опреме (Прилог: 10.3. (10.2.) Изјава о поседовању рачунарске лабораторије и броју рачунара у њој).

8. Факултет је доставио Прилоге 9.1. и 9.2., као и Табела: 9.1. Листа просторија са површином, Табела: 9.2. Листа опреме за извођење студијског програма. Табела 9.3. односи се на листу капиталне опреме вредније од 100.000 евра, коју Факултет не поседује, због чега факултет и није достави Табелу 9.3. већ упућује на табеле 9.1. и 9.2. из стандарда 9. у документацији за високошколсу установу, која се односи на простор и опрему.

9. Квалитет управљања факултетом и квалитет ненаставне подршке је обезбеђен утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада. Савет правног факултета је орган управљања, који има 27 чланова. Орган пословођења и руковођења је декан. Њихов рад је регулисан Законом о високом образовању и Статутом факултета и правилницима. Факултет систематски прати и оцењује рад управљачког и ненаставног особља и предузима мере за унапређење квалитета њиховог рада; посебно прати и оцењује њихов однос према студентима и мотивацију у раду са студентима.

10. Факултет поседује примерене просторне капацитете: учионице, амфитеатре, кабинете, библиотеку, читаоницу и слично за квалитетно обављање своје делатности односно извођења наставе за потребе овог студијског програма. Факултет поседује адекватну и савремену техничку, лабораторијску и другу специфичну опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе на свим врстама и степенима студија. Факултет свим запосленим и студентима омогућава неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику и информационам технологијама, како би се те информације користиле у научно-образовне сврхе. У свом саставу поседује најмање једну просторију опремљену савременим техничким и осталим уређајима који студентима и особљу омогућавају рад на рачунарима и коришћење услуга рачуноског центра (фотокопирање, штампање, скенирање, нарезивање CD и DVD материјала).

11. Факултет остварује сарадњу са бројним установама у земљи и иностранству (укупно 78 установа). То су престижни факултети водећих европских универзитета, као и сарадња са бројним установама у земљи, попут министарстава, судова, тужилаштва,

удружења. Студентима су обезбеђени сви услови који су неопходни за квалитетан рад и истраживање.

Закључак: Увидом, провером и анализом свих докумената података датих у њима (описа, прилога, табела), а руководећи се датим упутствима, може се закључити да Правни факултет Универзитета у Београду: 1) има адекватан сопствени простор у складу са стандардом за извођење студијског програма основне академске студије Мастер студије-право (II степен), ЕСПБ 60, поље друштвено-хуманистичке науке, за укупно 500 студената на 1 години студија; 2) располаже са библиотеком снабдевом литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује у потпуности подршку наставном процесу на студијском програм Мастер студије-право (II степен), ЕСПБ 60. Библиотека факултета располаже са огромним и импозантним бројем библиотечких јединица 525.769 јединица из области из које се изводи наставни процес; 3) обезбеђује у потпуности покривеност свих предмета одговарајућом уџбеничком литературом, доступност електронским базама података, књигама и часописима; 4) располаже информатичком опремом неопходном за студирање и научноистраживачки рад. Број рачунара који имају приступ интернету у рачунарској лабораторији, а који су доступни студентима, адекватан је броју студената који студирају на факултету и њиховим потребама; 5) Факултет остварује сарадњу са бројним установама у земљи и иностранству. Надаље, Правни факултет има одговарајуће људске, просторне, техничко-технолошке, информатичке, библиотечке и др. ресурсе и сервисе, који су примерени карактеру студијског програма МАС Право и броју студената који се уписују и који омогућавају да се у потпуности обезбеди квалитетно извођење наставе и реализују постављени циљеви ове високошколске установе и тиме спроведе студијски програм који се поновно акредитује, МАС Право чиме Правни факултет на задовољавајући начин испуњава Стандард 10: Организација и материјална средства, за поновну акредитацију. Правни факултет испуњава законске услове за Стандард 10: Организација и материјална средства, за поновну акредитацију.

Стандард 11. Контрола квалитета

У документу Стандард 11 наведено је да се квалитет програма МАС оцењује се у поступку самовредновања и спољашњом провером квалитета. Поступак самовредновања спроводи се најмање једном у три године (чл. 140(1) Статута Факултета). Евалуација квалитета студијског програма обухвата електронску контролу одржавања наставе према усвојеном плану рада и календару наставе, обавезу наставника да воде дневнике рада, као и проверу мишљења студената о квалитету свих облика наставе, а на основу одређених стандарда у вези са одржавањем наставе, садржајем наставе, методима извођења наставе, педагошким и дидактичким квалитетима рада наставника, квалитетима наставног и испитног материјала на Факултету и оцењивањем студената. Комисије за контролу квалитета. Увидом у Табелу 11.1. која је приложена уз Стандард 11. утврђено је да на факултету постоји осмочлана Комисија организационих јединица задужених за квалитет, коју чине 3 наставника, 3 сарадника у настави, 1 члан из ненаставног особља и 1 студент. На сајту Факултета не постоје подаци о наведеној комисији. У допуњеној документацији испод Табеле 11.1. наведено је да се подаци о Комисији организационих јединица налазе на сајту Факултета на адреси http://www.ius.bg.ac.rs/org/strucna_tela.html. Рецензентска комисија није успела да на наведеној адреси пронађе податке о Комисији организационих јединица задужених за контролу квалитета. После посете установи, Факултет је доставио и Прилог 11.5. Одлуку о именовању Комисије за обезбеђење и унапређење квалитета извођења наставе од 20.09.2019. Комисију за обезбеђење и унапређење квалитета наставе чини 8 чланова и то: 6 наставника, 1 сарадник и 1 студент. Подаци о

Комисији за обезбеђење и унапређење квалитета наставе су доступни јавности (http://ius.bg.ac.rs/org/strucna_tela.html). Извештај о самовредновању установе и Извештај о самовредновању студијског програма. У документацији је приложен Извештај о самовредновању Правног факултета Универзитета у Београду (Прилог 11.1.) из 2019. Извештај чини 134 страна компјутерски обрађеног текста. Извештај о самовредновању има 3 дела. У првом делу су приказани основни подаци о Правном факултету, у другом делу се износе резултати процеса самовредновања и мере које се предузимају ради побољшања квалитета, док трећи део чине прилози на основу којих је сачињен извештај о самовредновању. Комисија констатује да Правни факултет није приложио Извештај о самовредновању студијског програма МАС Право. Документ о обезбеђењу квалитета. Као Прилог 11.2. приложена је и Стратегија обезбеђивања квалитета Универзитета у Београду из 2013. Имајући у виду Упутство за примену Стандарда 11, Комисија констатује да стратегију обезбеђења квалитета треба да усвоји орган управљања високошколске установе. Комисија констатује да је приложен и Правилник о уџбеницима из 2007. (Прилог 11.3.). Коначно, високошколска установа је приложила и Статут Факултета, где је у чл. 140 регулисано самовредновање. (Прилог 11.4.). Учесће студената у оцењивању и осигурању квалитета студијског програма. Из целокупне документације утврђено је да у је вршењу контроле квалитета обезбеђена активна улога студената кроз њихово учешће у раду Комисије организационих јединица задужених за квалитет, раду органа управљања Факултета као и прибављањем мишљења студената о квалитету студијског програма анонимним анкетирањем. У документу Стандард 11 није наведено на који начин студенти учествују у оцени и осигурању квалитета високошколске установе. Анализом допуњене документације утврђено је да се у Комисији за обезбеђење и унапређење квалитета наставе налази и представник студената. Комисија констатује да је обезбеђено учешће студената у оцењивању и осигуравању квалитета студијског програма. Мере и поступци спровођења контроле квалитета студијских програма. У документу Стандард 11. нису на довољно конкретан начин одређене мере и поступци спровођења контроле квалитета студијских програма. На пример, наведено је да се врши провера мишљења студената о квалитету свих облика наставе, али из приложене документације не може се утврдити на који начин се то чини, осим евалуације студената попуњавањем анонимног упитника на крају сваког семестра. Приликом посете установи, а после разговора са студентима утврђено је да се врши периодична контрола квалитета студијских програма и наставе анонимним анкетирањем студената. Такође, после разговора са представницима Факултета утврђено је да се прати и редовност извођења наставе и других активности на Факултету. Доступност извештаја на веб страници Факултета. У прелиминарном извештају Рецензентска комисија је констатовала да није успела да пронађе Извештај о самовредновању на сајту Факултета. После посете, а у складу са препорукама Рецензентске комисије, Факултет је Извештај о самовредновању учинио доступним јавности постављањем на сајт

(http://ius.bg.ac.rs/docs/Izvestaj%20o%20samovrednovanju%20Pravnog%20fakulteta%20UD_10022019%20za%20sajt.pdf).

Закључак: Комисија констатује да се на Правном факултету предузимају мере у циљу унапређења и обезбеђења квалитета. Међутим, ради даљег унапређења квалитета неопходно је да у наредном периоду буде урађено следеће: Прво, потребно је буде усвојена стратегија (плански документ) обезбеђења квалитета Правног факултета Универзитета у Београду. Друго, Извештај о самовредновању је потребно допунити SWOT анализом. Треће, Факултет треба да сачини извештај о самовредновању студијског програма и учини га доступним јавности. Комисија напомиње да су

приликом посете установи њени чланови стекли утисак да постоји снажна воља да се у наредном периоду предузму потребни кораци у изради посебних извештаја о квалитету студијских програма, а све у циљу даљег унапређења квалитета како високошколске установе, тако и студијских програма.

Стандард 12. Студије на даљину – нису предвиђене.

Додатни стандарди за студијске програме који се изводе на светском језику, за заједничке студијске програме и за ИМТ програме

Студије на светском језику, из Уводне табеле се може закључити да је предвиђено да се студијски програм изводи само на српском језику.

Заједнички студијски програм, Програм не предвиђа заједничке студије.

ИМТ (интердисциплинарни, мултидисциплинарни и трансдисциплинарни) студијски програм, студијски програм који је предложен за акредитацију припада пољу друштвено-хуманистичких наука, нема елемената ИМТ програма.

***

Кратак опис свих позитивних и негативних елемената у оцени стандарда за акредитацију

Рецензентска комисија је детаљно проучила поднету документацију, те изнела свој став о испуњености сваког од предвиђених стандарда. После подношења прелиминарних извештаја Рецензентска комисија је посетила Правни факултет. Факултет је дао Рецензентској комисији све захтеване информације, слободан приступ и увид у наставни процес и управљање Факултетом, као и расположиви простор. Факултет је организовао разговоре са управом Факултета, као и са наставницима, студентима, ненаставним особљем, комисијом која је сачинила Извештај о самовредновању, представницима из привреде и alumni удружења.

Комисија констатује да студијски програм садржи елементе предвиђене Законом о високом образовању и стандардима. Студијски програм обезбеђује стицање компетенција за вршење правничких и других одговарајућих послова, као и за даље усавршавање како на Правном факултету Универзитета у Београду, тако и на другим правним факултетима у земљи и иностранству. Комисија налази да је сврха студијског програма МАС – Право дефинисана јасно и недвосмислено. Сврха студијског програма МАС је у складу са основним задацима и циљевима Правног факултета у Београду. Циљеви студијског програма МАС Право су јасно формулисани. У приложеној документацији су на јасан и конкретан начин наведене компетенције и вештине које ће студенти стећи по успешно окончаним МАС.

Курикулум је сложен, има добру структуру и комплетан је. Студијски програм МАС Право је веома квалитетан, савремен и усаглашен са сличним програмима у иностранству. Услови за упис студената на студијски програм су јавно доступни. Оцењивање и напредовање студената се прати непрекидно и систематски. Наставно особље ангажовано на студијском програму је квалитетно и компетентно. Простор и опрема, као и библиотека, уџбеници и информациона подршка су оцењени највишом оценом. Комисија нарочито похваљује услове који су обезбеђени наставницима у вези са њиховим научним радом.

Факултет редовно проверава квалитет студијског програма. Поред тога, Факултет предузима одговарајуће мере за унапређење квалитета курикулума, наставе, наставног особља, оцене студената, уџбеника и литературе. Међутим, у том погледу уочени су и

одређени недостаци. Комисија је утврдила да је потребно унапредити правни оквир за вршење контроле, а потом начин сачињавања извештаја о самовредновању. Поред тога, потребно је да се сачини Извештај о самовредновању студијског програма и да се учини доступним јавности. У сваком случају, у разговору приликом посете установи Комисија је закључила да постоји спремност да се наведени недостатак отклони у наредном периоду.

Општи утисак је да је студијски програм – МАС Право савремен и добро структуриран, те да нуди најновија сазнања у области правних наука. По завршетку студијског програма студенти ће стећи одговарајуће квалификације нужне за обављање будућих послова.

Препоруке:

Предлог мера за отклањање уочених слабости / предлог мера и активности за унапређење квалитета студијског програма:

1. Сајт високошколске установе је потребно унапредити да би се омогућило лакше сналажење свим заинтересованим лицима.
2. У циљу даљег унапређења квалитета ВУ у наредном периоду потребно је допунити Извештај о самовредновању установе SWOT анализом сваког стандарда. Поред тога, Извештај о самовредновању треба да садржи предлог конкретних мера и активности које је потребно предузети у циљу даљег унапређења сваког стандарда.
3. Потребно је сачинити извештај о самовредновању студијског програма МАС Право.
4. Високошколска установа треба да утврди стратегију обезбеђења квалитета наставног процеса, управљања високошколском установом, ненаставних активности као и услова рада и студирања. Имајући наведено у виду, неопходно је да у наредном периоду буде усвојен плански документ (стратегија) за обезбеђење квалитета Правног факултета Универзитета у Београду.
5. У циљу подизања квалитета наставног процеса треба даље радити на јачању кадровских ресурса, а поред одређеног броја наставника акценат треба ставити на повећање броја сарадника.
6. У циљу постизања адекватног оптерећења код свих наставника и сарадника требало би у наредном периоду, уколико је могуће, извршити прераспodelу наставних активности.

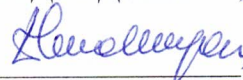
***

Имајући у виду да је високошколска установа **Универзитет у Београду – Правни факултет** испунила стандарде за акредитацију студијског програма мастер академских студија (МАС) - Право (једна година, два семестра, 60 ЕСПБ, Мастер правник), прописане Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма ("Службени гласник РС", број 13/2019), одлучено је као у диспозитиву.

Достављено:

- високошколској установи
- архиви

ПРЕДСЕДНИК

Проф. др Ана Шијачки

